

Милан Пајевић интервју за Дневник 30.08.2009. године

Бомбастична партнерства и европска реалност

МИЛАН ПАЈЕВИЋ, САВЕТНИК ISAC ФОНДА, О СПОЉНОПОЛИТИЧКИМ ПОТЕЗИМА
СРБИЈЕ

„Спољнополитичка стратегија Србије шизофрено осцилира између Запада и Истока, али је дугорочније осуђена на неуспех јер Србија више нема исти геополитички значај као бивша Југославија”, наводи се у анализи америчке агенције за стратешка истраживања „Стратфор”. По тврдњи аутора, намеру Београда да обнови политичку оријентацију из времена хладног рата, успостављајући се као кључни мост између Истока и Запада, најбоље одсликавају посета председника Бориса Тадића Кини и предлог Београда да буде домаћин јубиларног самита Покрета несврстаних 2011. године поводом 50. годишњице оснивања тог покрета. Ове оцене, као и спољнополитичке кораке Београда и свеукупну спољну политику Србије, за „Дневник“ је прокоментарисао саветник ISAC фонда Милан Пајевић, који је и један од најпућенијих експерата у ову материју.

– Ми уопште не можемо да говоримо о постојању стратешког концепта спољне политике у Србији све док њена начела, принципи, циљеви, а нарочито приоритети нису записани, нити у Уставу нити у одговарајућем закону. Самим тим, нису прошли кроз Скупштину Србије нити потврђени неким њеним актом. Дакле, ми не можемо да говоримо о озбиљној спољној политици све док она законски није дефинисана, тако да са променама гарнитуре на власти, остану за дужи период јасно утврђени циљеви и приоритети. Тиме би се избегло да се они стално мењају, или са сваком новом влашћу, а да се грађани и наши партнери у међународној заједници редовно излажу новим изненађењима. Ово што у свакодневном говору називамо спољном политиком, углавном је намењено домаћој јавности и постизању краткорочних маркетиншко-политичких поена – оцењује Милан Пајевић.

Може ли нама на путу за ЕУ да смета стратешко партнерство са Русијом и Кином?

– Уопште не можемо да говоримо о стратешком партнерству између Србије и земаља које су више десетина или стотина пута веће од ње и у сваком погледу другачије, а чији су стратешки интереси усмерени у сасвим другим правцима. То су неспретне и неадекватне формулације које су, нажалост, заживеле у јавности а медији их некритички преносе. А ако већ говоримо о правом стратешком опредељењу Србије, оно може да буде једино усмерено ка ЕУ и кроз партнерства са земљама у суседству са којима делимо судбину целог региона Југоисточне Европе. Наравно да је веома корисно развијати и унапређивати сарадњу са Русијом и Кином, али се не треба служити бомбастичним изјавама и стварати нереална

очекивања у домаћој јавности. На пример, само у последњих девет година, да не помињем Милошевићеву еру, било је више десетина државних посета Кини на највишем нивоу, а никако нису остварени резултати којима можемо да будемо задовољни. Зато мислим да је увек паметније да се прво нешто уради, па тек онда да се рекламира.

Ојачавају ли ипак Србију и њену позицију сва ова партнерства која склапа са земљама које су релевантне на међународној сцени?

– То ће се показати тек после извесног временског периода. У року од годину, две или три ћемо видети у ком се правцу развија та билатерална сарадња. Видећемо који конкретни резултати и нивои сарадње су постигнути и каква је корист остварена за нашу земљу. Наравно да је таква врста сарадње и потребна и добродошла, и да је треба ширити, али мора се разумети да се ради само о облику класичне билатералне сарадње, што је сасвим друго од оног стратешког усмерења које Србија има, и треба да има у још већој мери са ЕУ, јер се ради о њеном интегрисању у један свеобухватан систем. Ове две ствари не треба мешати и оне се међусобно не искључују.

Код нас се често говори о политици моста између Истока и Запада – најпре смо били мост између Русије и ЕУ, а сада је ту укључена и Кина?

– То су комичне и бесмислене изјаве, које показују потпуно несхватање односа у савременом свету, положаја и статуса Србије и тренутка у коме живимо. Ни Кини, а ни Русији, није потребна ни Србија, нити било која друга земља да им буде мост или посредник у односима са ЕУ. Познато је да се већ одвија обимна директна сарадња у различитим областима између тих двеју земаља и ЕУ, о чему, на пример, говори податак да је међусобна трговина ЕУ и Кине у 2008. години била око 325 милијарди евра!

Брисел је на неодређено време одложио проширивање Уније?

– Пре свега, Брисел није трајно одложио пријем нових чланица, већ су економска и институционална криза као и европски избори то питање ставили у страну током ове године. Даље ширење Уније ће бити регулисано када буде усвојен и ступи на снагу Лисабонски уговор. Међутим, ништа од оног што се дешава у ЕУ током 2009, а чињеница је да се она суочава са великим унутрашњим изазовима, нема директног утицаја, нити спречава Србију или било коју другу земљу на Балкану да настави реформе које воде ка Унији. Далеко смо ми од тога да смо квалификовани за улазак у ЕУ, да би уопште могли да говоримо да она тренутно није расположена да нас прими. Нас на нашем путу реформи ка ЕУ, ништа не спречава осим наше унутрашње неорганизованости и алќавости и тежиште приче треба пребацивати на оно што се дешава у Србији, а не на Брисел.

Сходно томе, какав је реформски, европски процес који се тренутно одвија код нас?

– Недовољан и неконзистентан, то је потпуно јасно. Нема довољно посвећености, а ни одлучности да се спроводе реформе, првенствено оне које нас приближавају ЕУ, баш у

областима које грађане највише занимају попут правосуђа и рада свих органа управе, унапређивања привредног амбијента, борбе против криминала и корупције, заштите животне средине... Често заборављамо да су интереси и очекивања грађана Србије идентични са захтевима ЕУ, а да је задатак политичког естаблишмента и целе администрације да та очекивања и захтеве испуњавају максималном брзином. Сувише се времена већ изгубило. На пример, уместо три до четири, требало нам је осам година да потпишемо ССП, а он се још и не спроводи због хашког услова. Наши оскудни ресурси требало би много продуктивније да се ангажују за оно што извесно доноси више користи на дужи рок. Рецимо, било би боље да је много више енергије и умећа уложено у убеђивање актера одлучивања у Холандији, која је кључна за примену ССП-а, него што се троши време, снага и новац на односе са неким несврстаним земљама.

Без српског спектакла

Шта се у овом тренутку о Србији мисли и говори у самом Бриселу?

– Генерално речено, ништа спектакуларно. Ми нисмо тако често на дневном реду органа ЕУ, као што се овде чини, осим, наравно за неколико чиновника у делу за проширење Европске комисије који се трајно баве Западним Балканом. Добићемо у октобру годишњи извештај о напретку Србије, и онда ћемо видети шта, заправо, Брисел мисли о нама, нашем тренутном статусу и остваривању наших „домаћих задатака“ у вези са европским интеграцијама. Ту су обухваћена сва конкретна питања којима би иначе и власт и опозиција и медији, као и цело друштво, требало више да се баве, јер су то уједно и питања од којих зависи квалитет нашег живота у времену које је непосредно пред нама и која су грађанима највише у интересу, чак и када тога нису свесни. Од свакодневног бављења само „високом политиком“ нико нема превише вајде.

Д. Миливојевић

Milan Pajević intervju za Dnevnik 30.08.2009. godine

Bombastična partnerstva i evropska realnost

MILAN PAJEVIĆ, SAVETNIK ISAC FONDA, O SPOLJNOPOLITIČKIM POTEZIMA SRBIJE

„Spoljnopolitička strategija Srbije šizofreno oscilira između Zapada i Istoka, ali je dugoročnije osuđena na neuspeh

jer Srbija više nema isti geopolitički značaj kao bivša Jugoslavija”, navodi se u analizi američke agencije za strateška istraživanja „Stratfor”. Po tvrdnji autora, nameru Beograda da obnovi političku orijentaciju iz vremena hladnog rata, uspostavljajući se kao ključni most između Istoka i Zapada, najbolje odslikavaju poseta predsednika Borisa Tadića Kini i predlog Beograda da bude domaćin jubilarnog samita Pokreta nesvrstanih 2011. godine povodom 50. godišnjice osnivanja tog pokreta. Ove ocene, kao i spoljnopolitičke korake Beograda i sveukupnu spoljnu politiku Srbije, za „Dnevnik“ je prokomentarisao savetnik ISAC fonda Milan Pajević, koji je i jedan od najpućenijih eksperata u ovu materiju.

– Mi uopšte ne možemo da govorimo o postojanju strateškog koncepta spoljne politike u Srbiji sve dok njena načela, principi, ciljevi, a naročito prioriteti nisu zapisani, niti u Ustavu niti u odgovarajućem zakonu. Samim tim, nisu prošli kroz Skupštinu Srbije niti potvrđeni nekim njenim aktom. Dakle, mi ne možemo da govorimo o ozbiljnoj spoljnoj politici sve dok ona zakonski nije definisana, tako da sa promenama garnitura na vlasti, ostanu za duži period jasno utvrđeni ciljevi i prioriteti. Time bi se izbeglo da se oni stalno menjaju, ili sa svakom novom vlašću, a da se građani i naši partneri u međunarodnoj zajednici redovno izlažu novim iznenađenjima. Ovo što u svakodnevnom govoru nazivamo spoljnom politikom, uglavnom je namenjeno domaćoj javnosti i postizanju kratkoročnih marketinško-političkih poena – ocenjuje Milan Pajević.

Može li nama na putu za EU da smeta strateško partnerstvo sa Rusijom i Kinom?

– Uopšte ne možemo da govorimo o strateškom partnerstvu između Srbije i zemalja koje su više desetina ili stotina puta veće od nje i u svakom pogledu drugačije, a čiji su strateški interesi usmereni u sasvim drugim pravcima. To su nespretne i neadekvatne formulacije koje su, nažalost, zaživele u javnosti a mediji ih nekritički prenose. A ako već govorimo o pravom strateškom opredeljenju Srbije, ono može da bude jedino usmereno ka EU i kroz partnerstva sa zemljama u susedstvu sa kojima delimo sudbinu celog regiona Jugoistočne Evrope. Naravno da je veoma korisno razvijati i unapređivati saradnju sa Rusijom i Kinom, ali se ne treba služiti bombastičnim izjavama i stvarati nerealna očekivanja u domaćoj javnosti. Na primer, samo u poslednjih devet godina, da ne pominjem Miloševićevu eru, bilo je više desetina državnih poseta Kini na najvišem

nivou, a nikako nisu ostvareni rezultati kojima možemo da budemo zadovoljni. Zato mislim da je uvek pametnije da se prvo nešto uradi, pa tek onda da se reklamira.

Ojačavaju li ipak Srbiju i njenu poziciju sva ova partnerstva koja sklapa sa zemljama koje su relevantne na međunarodnoj sceni?

– To će se pokazati tek posle izvesnog vremenskog perioda. U roku od godinu, dve ili tri ćemo videti u kom se pravcu razvija ta bilateralna saradnja. Videćemo koji konkretni rezultati i nivoi saradnje su postignuti i kakva je korist ostvarena za našu zemlju. Naravno da je takva vrsta saradnje i potrebna i dobrodošla, i da je treba širiti, ali mora se razumeti da se radi samo o obliku klasične bilateralne saradnje, što je sasvim drugo od onog strateškog usmerenja koje Srbija ima, i treba da ima u još većoj meri sa EU, jer se radi o njenom integrisanju u jedan sveobuhvatan sistem. Ove dve stvari ne treba mešati i one se međusobno ne isključuju.

Kod nas se često govori o politici mosta između Istoka i Zapada – najpre smo bili most između Rusije i EU, a sada je tu uključena i Kina?

– To su komične i besmislene izjave, koje pokazuju potpuno neshvatanje odnosa u savremenom svetu, položaja i statusa Srbije i trenutka u kome živimo. Ni Kini, a ni Rusiji, nije potrebna ni Srbija, niti bilo koja druga zemlja da im bude most ili posrednik u odnosima sa EU. Poznato je da se već odvija obimna direktna saradnja u različitim oblastima između tih dveju zemalja i EU, o čemu, na primer, govori podatak da je međusobna trgovina EU i Kine u 2008. godini bila oko 325 milijardi evra!

Brisel je na neodređeno vreme odložio proširivanje Unije?

– Pre svega, Brisel nije trajno odložio prijem novih članica, već su ekonomska i institucionalna kriza kao i evropski izbori to pitanje stavili u stranu tokom ove godine. Dalje širenje Unije će biti regulisano kada bude usvojen i stupi na snagu Lisabonski ugovor. Međutim, ništa od onog što se dešava u EU tokom 2009, a činjenica je da se ona suočava sa velikim unutrašnjim izazovima, nema direktnog uticaja, niti sprečava Srbiju ili bilo koju drugu zemlju na Balkanu da nastavi reforme koje vode ka Uniji. Daleko smo mi od toga da smo kvalifikovani za ulazak u EU, da bi uopšte mogli da govorimo da ona trenutno nije raspoložena da nas primi. Nas na našem putu reformi ka EU, ništa ne sprečava osim naše unutrašnje neorganizovanosti i aljkavosti i težište priče treba prebacivati na ono što se dešava u Srbiji, a ne na Brisel.

Shodno tome, kakav je reformski, evropski proces koji se trenutno odvija kod nas?

– Nedovoljan i nekonzistentan, to je potpuno jasno. Nema dovoljno posvećenosti, a ni odlučnosti da se sprovedu reforme, prvenstveno one koje nas približavaju EU, baš u oblastima koje građane najviše zanimaju poput pravosuđa i rada svih organa uprave, unapređivanja privrednog ambijenta, borbe protiv kriminala i korupcije, zaštite životne sredine... Često zaboravljamo da su interesi i očekivanja građana Srbije identični sa zahtevima EU, a da je zadatak političkog establišmenta i cele administracije da ta očekivanja i zahteve ispunjavaju maksimalnom brzinom. Suviše se

vremena već izgubilo. Na primer, umesto tri do četiri, trebalo nam je osam godina da potpišemo SSP, a on se još i ne sprovodi zbog haškog uslova. Naši oskudni resursi trebalo bi mnogo produktivnije da se angažuju za ono što izvesno donosi više koristi na duži rok. Recimo, bilo bi bolje da je mnogo više energije i umeća uloženo u ubeđivanje aktera odlučivanja u Holandiji, koja je ključna za primenu SSP-a, nego što se troši vreme, snaga i novac na odnose sa nekim nesvrstanim zemljama.

Bez srpskog spektakla

Šta se u ovom trenutku o Srbiji misli i govori u samom Briselu?

– Generalno rečeno, ništa spektakularno. Mi nismo tako često na dnevnom redu organa EU, kao što se ovde čini, osim, naravno za nekoliko činovnika u delu za proširenje Evropske komisije koji se trajno bave Zapadnim Balkanom. Dobićemo u oktobru godišnji izveštaj o napretku Srbije, i onda ćemo videti šta, zapravo, Brisel misli o nama, našem trenutnom statusu i ostvarivanju naših „domaćih zadataka“ u vezi sa evropskim integracijama. Tu su obuhvaćena sva konkretna pitanja kojima bi inače i vlast i opozicija i mediji, kao i celo društvo, trebalo više da se bave, jer su to ujedno i pitanja od kojih zavisi kvalitet našeg života u vremenu koje je neposredno pred nama i koja su građanima najviše u interesu, čak i kada toga nisu svesni. Od svakodnevnog bavljenja samo „visokom politikom“ niko nema previše vajde.

D. Milivojević